

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองแกว อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

ของที่เกิดขึ้นมานี้เกิดเพราะความศรัทธา เพราะเรามีศรัทธา เรามีความเชื่อของเรา เราถึงมีของนี้เกิดขึ้นมา มนุษย์เราเกิดมามีร่างกายกับจิตใจดีกว่าสัตว์ สัตว์ก็มีร่างกายกับจิตใจเหมือนกัน แต่สัตว์อยู่โดยธรรมชาติของเขา

มนุษย์เรามีสมองนะ มนุษย์มีศีลธรรมมีจริยธรรม ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรมขึ้นมา มันดัดแปลงได้ไง เราดัดแปลงถึงที่สุด เวลาสัตว์มันดีขึ้นมามันก็ดีตามประสาของสัตว์ สัตว์มันก็รักหมู่มากของมัน แต่มนุษย์เรา เห็นไหม รักหมู่มากแล้วยังเอาตัวเองรอด ได้ด้วย คุณติ สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้จิตเกิดขึ้นมาจากน้ำใจใหม่ เรามีศรัทธา มีความเชื่อ เรามีน้ำใจ เราถึงเสียสละออกมา สิ่งที่เราเสียสละออกมานี้เพราะค่าของน้ำใจ

นี่ค้ำที่อยู่ได้ค้ำใจอยู่ยาก ค้ำที่เห็นใหม่ ที่บ้านเรือนของเรา เราพยายามสร้างของเราขึ้นมาเพื่อความโอ้โถง เพื่อความพอใจของเรา แต่หัวใจละ หัวใจถ้ามันค้ำ มันอยู่ที่โอ้โถงกว้างขวางขนาดไหนมันก็มีค่าของทุกของมัน แล้วถ้าจิตใจนี้ถ้ามันเปิดเป็นสาธารณะ การเสียสละนี้เป็นการฝึกมัน

ทาน สิด ภาวนา ถ้ามีการเสียสละอันนี้มันจะทำให้หัวใจเราไม่คับแคบ ถ้าไม่คับแคบมันก็ไม่บีบคั้นหัวใจของตัวเอง เห็นไหม แต่เวลากิเลสตัดความทะยานอยาก สิ่งที่เราเสียสละนี้มันเป็นการเสียสละออกไปเราเป็นคนที่ไม่ได้ การเสียสละนี้เป็นค่าของน้ำใจ ใจ ถ้าน้ำใจมันมีค่าของมันขึ้นมา นี่น้ำใจมันกว้างขวาง

ค่าของน้ำใจ เรามาวัดมาว่านี่เราจะเป็นเศรษฐีกลุ่มพีขนาดไหน แต่เรามีน้ำใจต่อกัน เห็นไหม อเสวนา จ พาลานํ ปณฺชิตานญจ เสวนา..คนพาลอย่าไปคบ คบแต่บัณฑิต ถ้าหัวใจเราเป็นสาธารณะ จิตใจเรามีคุณค่า เราจะเอื้อเพื่อแผ่ต่อกัน สิ่งใดเราจะเจือจางกัน คนเอื้อเพื่อแผ่ต่อกัน มันหยาบยื่นให้ต่อกัน แม้แต่การอยู่ด้วยกัน การต่างๆ

สัตว์ทุกคนนะรักความสุขเกลียดความทุกข์ สิ่งต่างๆ ที่มันขัดแย้งจากใจเรา ความสงบสงัด ความคลุกคลีกัน เห็นไหม ถ้าเราไม่ปรารถนา คนอื่นก็ไม่ปรารถนาเหมือนกัน ถ้าเราไม่ปรารถนา แต่เวลาเราไปคลุกคลีกับคนอื่น คนอื่นเขาต้องการความสงบ สิ่งที่เป็นความไม่ดี คนอื่นเขาไม่พอใจเหมือนเราทั้งนั้นแหละ สิ่งที่มีมันไม่ดีเราก็ก็น่าจะไม่ชอบเขาก็ไม่ชอบ ถ้าจิตใจเราเป็นธรรมมันไม่คับแคบ ถ้าจิตใจเราคับแคบนี้มันกดถ่วงกันด้วยหัวใจใจคูสิ เวลาเราเห็นหน้ากัน บางคนถูกชะตา บางคนไม่ถูกชะตา อันนี้มันเป็นเวรเป็นกรรมกันมานะ ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมกันมาเราต้องพยายามรักษาของเรา

สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรมต่อกันมา อันนั้นมันเป็นกรรมเก่า กรรมใหม่นี้เราต้องให้อภัยต่อกัน สิ่งให้อภัย สิ่งที่แล้วมานี้ใครไปแก้ไขประวัติศาสตร์ไม่ได้ แต่สิ่งในปัจจุบันนี้เราแก้ไขได้นะ..ถ้าเราแก้ไขได้ศีลธรรมจริยธรรมเกิดตรงนี้ เกิดตรงที่เรามีการเสียสละเป็นบุญกุศลของเราขึ้นมา บ้านเรือนของเราถ้ามันคับแคบเราขยายได้ เราต่อเติมได้ แต่หัวใจเราจะต่อเติมมันได้อย่างไรละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ให้มีศีลมีความปกติของมัน เราจะต่อเติมมันเราต้องจับให้มันมั่นคงก่อน นี่เรามีความปกติของใจ ใจเรามีศีลขึ้นมาความปกติของมัน ถ้ามันมั่นคงของมันนะ เราจับต้องมันได้ด้วยสติปัญญา เห็นไหม นี่เราจะต่อเติมอย่างไร เราจะแก้ไขอย่างไร แก้ไขหัวใจของเราไม่ให้มันคับแคบ

คับที่อยู่ได้ ถ้ามันคับใจมันไม่คับกับคนอื่นนะ มันคับกับหัวใจของเราเอง เวลามันทุกข์มันยากมันบีบคั้นใจของเราเองนะ..หน้าที่การงานก็เป็นเรื่องหนึ่ง นี่ความบีบคั้นของใจก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เห็นไหม นี่เวลาเราไปภาวนากันที่เป็นสัปปายะ ที่ไหนก็ดีหมดเลย

แล้วเรามานี้เราต้องการความสงบสงัด เราอยากเข้าป่าเข้าเขา อยู่คนเดียวให้ระวังความคิดนะ เวลาไปอยู่ในป่าในเขา ไปอยู่ที่สงัดขึ้นมา หัวใจมันก็บีบคั้นเราอีกแล้ว หัวใจมันบีบคั้น นี่มันขาดแคลนไปทุกอย่างเลย ถ้าไปอยู่ที่นั่นจะมีคนคอยเจ้อจานเรา พอเราไปอยู่ในป่าในเขามันก็บีบคั้นอีก มันก็ทุกข์อีก เห็นไหม นี่ป่าเขามันกว้างขวางมหาศาลเลย ทำไมเราเข้าไปแล้วนี่อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด ถ้ามันมีสติปัญญาของมัน มันจะไต่ร่องของมัน มันจะดูแลรักษาของมันนะ ดูแลรักษาใจของเรานี้ละ

ถ้าคุณแลกรักใจของเรา มีสติ มีปัญญา มันแยกแยะของมัน..ที่คับนี้มันคับเพราะอะไร คับเพราะตัดหาความทะยานอยาก น้ำล้นฝั่ง! น้ำล้นฝั่งถ้าเรารักขามันไม่ให้มันล้นฝั่งไป นี่มันมีปัญญาคัดแยกได้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร สิ่งไหนควรไม่ควรนะมันก็พออาศัยทั้งนั้นแหละ..ปัจจัยเครื่องอาศัย เห็นไหม มันเป็นของชั่วคราว แต่มันจำเป็น ชีวิตนี้มันต้องมีอาหาร

อาหารในวิญญูะ นี้กวฬิงการอาหาร อาหารเป็นคำข้าว อาหารของผู้ที่มีร่างกายกับจิตใจนี้ วิญญูณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร จิตที่เวียนตายในวิญญูะนี้มันต้องมีอาหารดำรงชีวิตของมันนะ ถ้าอย่างนั้นชีวิตจะอยู่ได้อย่างไรถ้าไม่มีอาหาร ไม่มีปัจจัยเครื่องอาศัย เรามีปัจจัยเครื่องอาศัย เราหามาด้วยกำลังของเราเนี่ยมันทุกข์ยากไหม แล้วเราก็ต้องการความมั่นคง ต้องสะสมๆ

คุณสิ อาหารที่มีอายุยืนยาว อาหารนั้นจะให้คุณภาพกับร่างกายน้อยมาก อาหารที่อายุสั้น พวกผักสดต่างๆ นี่อายุมันสั้นแต่มันไม่ให้โทษกับร่างกายนะ แต่เราก็พยายามจะให้มีการถนอมอาหาร จะทำอาหารมาเพื่อให้มันได้ยาวไกล นี่มันเป็นความคิดของเราไง แต่ถ้าเรามีปัญญาของเรา นี่สิ่งต่างๆ มันเก็บยอดผักต่างๆ ในป่าในเขามันมีของมันตลอด ถ้าเราเข้าใจ เห็นดีถ้าคนดูเป็น เห็นดีมีพิษหรือเห็นดีไม่มีพิษ ถ้าเขากินเห็นดีกันเราก็ไปเก็บเห็นดีมากินกัน แต่ถ้าเห็นดีมันเป็นพิษนะกินแล้วมันก็ตายได้

นี่ของมันเกิดมาเหมือนกัน ปัญญา มันแยกแยะมันใคร่ครวญของมันได้ สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของมัน มันเป็นคราวเวรกรรมของเราขึ้นมา ถ้าทำบุญกุศลขึ้นมา สิ่งนี้มันจะเจือจางกับเรา เห็นไหม นี่ปัจจัยเครื่องอาศัย อาหารดำรงชีวิต ดำรงชีวิตเพื่ออะไร ดำรงชีวิตขึ้นมาเพื่อหัวใจ

สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือความรู้สึกร เราหาทุกๆ อย่างมาเพื่อความสงบของใจ เพื่อความสงบของใจ แล้วสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบนี้ไม่มี จิตที่มันสงบขึ้นมาเนี่ยเรารักขามันขึ้นมา ที่เราทำกันอยู่ เรามาวัดมาวาก็เพื่อรักษาของเราเพราะอะไร เพราะเราเป็นมนุษย์ เรามีศีลธรรม จริยธรรม เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก

“ผู้ใดเห็นกรรมผู้นั้นเห็นตถาคต” แล้วถ้าจิตมันสงบเข้ามา อ้อ ! พุทธรจะเป็นอย่างนี้ ตัวคนเป็นอย่างนี้ไง นี่เป็นชื่อของเรา ชื่อเราอยู่ที่ทะเลเบียนบ้านไร่ไหม นี่นาย ก. นาย ข. นาย ง. อยู่ที่ทะเลเบียนบ้าน แล้วพอไปเปลี่ยนทะเลเบียนบ้านชื่อมันก็เปลี่ยนไปแล้ว แต่ถ้าเราไปเข้าถึงจิตของเรา นี่ใจตัวตนของเรา ตัวตนจริงๆ นะ ตัวตนของเรา จิตของเรา นี่จิตจิต จะตกแต่งสิ่งที่ร่างกายที่มันคับใจอยู่ยากเข้าไปเห็นมัน พอไปถึงที่มันสงบขึ้นมามันไม่ คับแล้ว มันปล่อยวางหมดเลย มันโล่งมันว่างขนาดไหน นี่ความสุขใจเท่ากับจิตสงบไม่มี แต่จิตสงบขึ้นมาได้อย่างไรละ ถ้าจิตสงบมันมีความสุขอย่างนี้นะ

แต่ในปัจจุบันนี้เราสร้างภาพกันนะ ว่างๆ ว่างๆ นี่มันไม่มีรสชาติใจ ว่างๆ เพียงแต่ว่ามันสบายใจ มันเหม่อลอย พอมันเหม่อขึ้นมาที่ว่างๆ ว่างๆ

มันเหม่อลอยนี่เป็นความว่างของโลกๆ เป็นความว่างของสัญญาอารมณ์นะ แล้ว ถ้าจิตสงบจริงๆ มันไม่ใช่ว่างๆ อย่างนั้นหรอก มันมีเจ้าของมัน มันมีคนดูแลรักษามัน มันมีความสุขของมัน พอมันสุขของมันมันซึ่งใจมาก มันจับต้องได้ มีตัวตนได้ มีสติมี ปัญญา

มีสตินี้ใครเป็นเจ้าของความว่าง..เราเป็นเจ้าของสมบัติของเรานี้เราจะภูมิใจมาก เลย ไปคูสิในธนาคารมีเงินทองมหาศาลแต่ไม่ใช่ของเรา เราภูมิใจไหม เราเห็นธนาคาร นี่ ยอดเงินในธนาคารเรารู้ตัวเลขหมดเลย แล้วเรามีความภูมิใจอะไร แม้ในบัญชีของเรานะ มี ๕ บาท ๑๐ บาทในบัญชีของเราเราภูมิใจนะ เราหาของเรามา นะ จิตมันสงบเข้ามา มี สติสัมปชัญญะมันรู้ของมัน อ้ออ้อ ! จิตสงบเป็นอย่างนี้

ไม่อยากจะพูดว่าอยากฟังอย่างนี้ อยากฟังคนที่มันสงบจริงๆ แล้วมาบอกจริงๆ นี่ มันสงบจริงๆ นะ มันมีความสุขของมันจริงๆ ใ้ที่นี่ว่างๆ ว่างๆ นะ ยังไม่รู้เลยว่ามันว่าง มันเป็นอย่างไร ว่างๆ ว่างๆ สติปัญญามันไม่มี มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นธรรมชาติ ของมัน คุณากาสติ อากาสลมมันพัดมันแปรปรวนไปสิ มันว่างไหม อากาสมันว่างไหม อวกาสมันว่างไหม แล้วอวกาสมันมีความสุขไหม

มนุษย์ต่างหาก นักวิทยาศาสตร์ต่างหากเขาคำนวณได้ว่าความเร็วของแสง ความเร็วของอากาศ มนุษย์ต่างหากไปคำนวณมันนะ แล้วความว่าง ว่างๆ ว่างๆ นี่ใคร

เป็นเจ้าของมัน..นี่ไงความสุขใจเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้ามันสงบจริงๆ สิ่งที่ว่าว่างๆ ว่างๆ กับความสงบจริงๆ มันจะแตกต่างกันมาก! ถึงบอกว่ามรรคผลมันมี

มรรคผล เห็นไหม มรรคผลในพุทธศาสนานี้มี แต่เราไปตะครุบเงากัน เราตะครุบเงาสິงนั้นนะ นี่คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก จิตใจมันก็คับแคบอยู่แล้ว แล้วก็ไปสร้างภาพให้มัน หลอกหลวงมัน แล้วมันก็ตื่นเงาไป ตะครุบเงาไป แล้วจิตใจเรามีคุณค่าขนาดนี้ แล้วจิตใจเราทำไมปล่อยไม่มีเจ้าของ..สติปัญญาอยู่ไหน! หัวใจเราแท้ๆ สมบัติของเราแท้ๆ แล้วเราหาไม่เจอ เราทำไม่ได้ แล้วเราไปตื่นแต่โลกอยู่ข้างหน้าแล้วได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา

นี่ไงคับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก คับใจก็ต้องแก้ไขมันให้ได้จริงๆ ไม่ใช่คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก คับใจแล้วก็จะแก้ไขมัน ก็ไปสร้างเงาขึ้นมา สร้างสถานการณ์ขึ้นมาแล้วก็หมุนตามมันไป แล้วก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันเป็นจริงหรือเปล่า! ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา นี่สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วมีสติปัญญาใครครวญมัน ถอดถอนมัน มันยิ่งสุขสงบ มันยังมีปัญญามากกว่านั้น มันถอดถอน มหัสัจจระยมาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา นะ พอตริสัฐธรรมขึ้นมาที่ว่า “จะสอนใครได้หนอ” เพราะมันสื่อกับเราไม่รู้เรื่อง เวลาสื่อกับเราเราก็ใช้ปัญญา นี่ โอ้อโฮ .. ใช้ปัญญาๆ ใอนี้มันเป็นวิชาการ มันเป็นสัญญา มันเป็นสติ มันเป็นข้อมูล มันเป็นสมอง มันเป็นความจำ แต่มันก็ต้องจำมาก่อน ทุกอย่างที่มีการกระทำนี้ คุณติ ทางวิชาการเราต้องมีข้อมูล มีหลักฐานขึ้นมา เราแม่นยำในวิชาการ เราจะทำอะไรด้วยความมั่นคงนะ

นี่เราแม่นยำในธรรมะ ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่แม่นยำ พอแม่นยำขึ้นมานี่ก็เป็นสูตรตายตัว วิทยาศาสตร์ตายตัวแล้วเป็นกรอบเลย กระดิกไม่ได้เลย ผิดหมดๆ นะ แล้วไปไม่ได้เลย..ข้าวดิบมันจะสุก ข้าวสุกเก็บไว้มันจะเน่า นี่ข้าวมันดิบก็กินไม่ได้ต้องให้มันสุก พอข้าวสุกไม่กินไม่รักษามัน ถ้าเก็บไว้มันจะบูด

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันเป็นไปนี่ลักษณะมันเดียวเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันพัฒนาของมันตลอดเวลา มันเป็นอย่างนี้แล้วเราจะดูแลมันอย่างไร จะรักษามันอย่างไร คนเป็นมันจะเห็นคุณค่าตรงนี้นะ ถ้าคนไม่เป็นไม่รู้หรือก ข้าวก็คือข้าว ข้าว

ไม่ใช่ข้าวจริงๆ นะ ข้าวมันไปเจียน ข. ไข่ สระอา ว. แหวน ไม้โท นุ่นข้าวมันเป็นชื่อของข้าว ตัวข้าวมันก็ไม่เคยเห็น ข้าวดิบก็ไม่รู้จัก ข้าวสุกก็ไม่รู้จัก ข้าวบดก็ไม่รู้จัก ข้าวเน่าก็ไม่รู้จัก

จิตใจของคนมันจะมีเจริญแล้วเสื่อม มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น เวลามันเสื่อม ของมันเน่าเสียแล้วมันเสียไป จิตใจคนเสียแล้วมันเสีย จิตใจมันเสียคืออารมณ์มันเสีย แต่ตัวหัวใจมันไม่เคยเสียเพราะใจมันไม่เคยตาย..ใจเสียใจขนาดไหน ทุกข์ยากขนาดไหนแต่ใจมันก็คือใจ มันแปรปรวนตลอดเวลา เห็นไหม นี่ค้ำที่อยู่ได้ ค้ำใจอยู่ยาก

หัวใจที่มันโดนกิเลสบีบคั้นเอามันมาถนอมรักษา ของเราแท้ๆ อยู่ในหัวใจเราแท้ๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเราทั้งหมดนะ เราจะไปตื่นเงาข้างนอกไม่ได้ เราต้องพิสูจน์ของเราไม่ให้เชื่อแม่แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ให้ประสบการณ์จริงที่จิตมันเป็น ถ้ามันสงบก็ให้มันสงบจริงๆ ให้มันสัมผัสจริงๆ ให้มันรับรู้จริงๆ ให้มันมีความสุขจริงๆ แล้วจะมหัศจรรย์กว่าที่เราพูดๆ กันอยู่นี้!

นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธศาสนานี้มีคุณค่ามาก แต่พวกเราไปลูบๆ คลำๆ ไปตะครุบเงากันแล้วไม่เข้าถึงถึงจะความจริง แล้วพุทธศาสนานี้ทำบุญแล้วไม่ได้บุญ ทำแล้วนี้บุญกุศลมาไม่เห็นมีบุญกับเราเลย.. บุญมันมี มีที่เราเกิดเป็นมนุษย์ มีตรงมีหัวใจเรานี้ มีตรงมีความรู้สึกเนี่ย ความรู้สึกนี้มันจะแก้ไข ความรู้สึกอันนี้มีคุณค่ามาก หัวใจที่มีคุณค่ามาก

ทรัพย์สินเงินทองมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ทุกคนก็อยากได้แสวงหาเพื่อความมั่นคงทั้งนั้นแหละ ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราแสวงหามันไปกับโลก ชีวิตเราถึงที่สุดนี้งานทางโลกมันจบไหม มันก็หาอยู่หากินไปจนวันตายนั่นล่ะ

แต่ถ้ามันตายไปแล้วถ้าจิตใจมันคืนนะ หาอยู่หากินเหมือนกัน แต่หัวใจมันไม่ติดข้องกับมัน มันอยู่กับโลกด้วยความเป็นสุขนะ หาอยู่หากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องนี้ล่ะ แต่หัวใจมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้วมันอยู่ของมันได้ มันเข้าใจได้ มันเข้าใจชีวิตนี้ได้ แล้วไม่บีบคั้นหัวใจจนทุกข์เกินไปนัก เอวัง